

פרשת בא תשפ"ב גליון פ"ב שנה ג'

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נהמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:

תשלומי חן וחסד ושלמא
רבא גז שמיא ועיניכם
תראנה בניו ובני בניו
כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים
ונבונים ובתים מלאים כל
טוב, גם עושר גם כבוד לא
יסופו מזרעכם וכי, בני חיי
ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:

מי שישתדל בהדפסת ספרי
אהיה לו למליץ. וכי הגה"ק
רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל:
הבטיח הנאון שיעשה טובה
לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור,
וכן היה באמת שעשה
טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:

אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר
פטירתי ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"ג גלוב
עה"ת עמוד רמ"א)
וכן כתב האבני נזר בעצמו
(אבה"ע סימן קכ"ב) ז"ל:
אם היה מעיין בדבריי מעט
עיון היה מרויח לו טובה
הרבה.

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:

הנני מוסר מודעה שהחלטתי
להתפלל בלי נדר בכל יום
על כל אלה שיעיניו בספרי,
ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעולם הזה
ובעולם הבא. וכל הלומד
בספרי יזכה ליראת שמים,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל
הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:

הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל
לפרסם, שהבטיח שימליץ
טוב לכל מי שילמוד בספריו,
וכן ימליץ טוב לכל מי
שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים א"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען!

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בניו? פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, די פלאצקע גאון, די אבני נזר, רעננה רב,

און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ג ר' נתן נטע ב"ר אשר נוטקין זצ"ל נלב"ע ט"ו טבת

הנני מביא מחר ארבה בגבלך. במדרש (שמו"ר י"ג ה') איתא: מהו "הנני מביא מחר ארבה בגבלך", ולא בגבול בני חם, וע"ז נאמר (ישעיה כו) "כי כאשר משפטיך לארץ צדק", שבמכת הארבה הכירו עד היכן גבול מצרים, ע"כ. וקשה הלא כבר היה להם כמה מכות אחרות שהיו יכולים להכיר על ידם את הגבול כגון מכת צפרדע כינים ערוב, ומדוע אמר הקב"ה כן דוקא במכת הארבה.

ו"ל דבשאר המכות לא היה אפשר להכיר על ידם בבירור עד היכן הגבול, היות ובמקום בני ישראל אע"פ שהיה בתוך גבול מצרים, לא באו שם המכות. אך במכת הארבה שהיו בהם מינים כשרים, בודאי באו אף במקום בני ישראל מעט מעט כדי שיאכלום, אף שלא באו שם יותר מדי כפי שבאו בתוך מצרים במקום שגרו המצריים, אך בגבול של בני חם לא באו כלל לא מעט ולא הרבה, ובכך היה סימן להכיר עד היכן גבול מצרים, מה שלא היה בשאר המכות שבודאי לא באו כלל במקום שגרו בני ישראל.

ובזה מובן מה שמצינו שדוקא במכה זו אמר פרעה לישראל "ראו כי רעה נגד פניכם", כי כששמע פרעה שמכה זו תבוא אף במקום בני ישראל, אף שידע ששם יבואו רק מעט, מ"מ חשב שיש בזה סימן קללה אף לישראל, ולכן אמר להם "ראו" שמכה זו מתחלת לבוא אף עליכם, ו"רעה נגד פניכם".

ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה וגו'. דברי חז"ל (ברכות ד.) ידועים מה שאמר "כחצות". ויראה לפרש על פי פשוטו, דנודע כי אין חילוקי יום ולילה שוים כאחד, כי תולה לפי האקלימים, וכתבו (ע' מור וקציעה או"ח סי' א') שעיקר תלוי כפי מה שהוא בארץ ישראל בנקודה האמצעית. ואין ספק כי חצות לילה המסוגל אז היה חצות האמיתי, לפי המשמרות אשר ברקיע, [והיינו בארץ ישראל]. ובארץ מצרים לא היה חצות מכוון, לכן אמר "כחצות הלילה", היינו של ארץ ישראל, "כחצות של שם" אני יוצא בתוך מצרים, אף שבמצרים איננו חצות ממש.

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. כי מכת בכורות היתה על ידי הקב"ה בעצמו, לכן "לא יחרץ כלב לשונו", דאיתא בב"ק (דף ס:) כלבים בוכין מלאך המות בא לעיר. וזה "למען תדעון אשר יפלה ה'", דמאחר שהוא על ידי הקב"ה, לכן "לא יחרץ כלב לשונו". (מלא העומר פרשת קרח).

אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל. כתיב "והיה הדם לכם לאות על הבתים וגו' וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים", היתורים רבו. אמנם יראה להיות כי נודע מחסדי ה' על האדם, שאם נגזר עליו מיתה ועשה תשובה, כשהביא קרבן היה מתכפר בבהמה, "נפש תחת נפש", והנה בשעת יציאת מצרים אשר התעוררה

לכבוד העורך גליון הנפלא מליצי יושר

תודה רבה על הגליון, אני לומד הגליון בהתלהבות כל שבוע כדי לזכות להבטחת הני צדיקים שהבטיחו להמליץ יושר למי שילמוד דבריהם.

והנה צורב אחד הבחין בזה, והוא בא אלי עם ספר התניא שכתב שם (אגרת הקודש כ"ב) בנוגע האנשים שבאים לרבים לבקש שיברך אותם להנצל מצרותיהם, דאין זה דרך הנכון, וזה לשונו:

כמו אב רחמן חכם וצדיק המכה בנו, שאין לבן חכם להפוך עורף לנוס למצוא לו עזרה, או אפילו מליץ יושר לפני אביו הרחמן והצדיק וחסיד, רק להיות ישר יחזו פנימו עם אביו פנים בפנים לסבול הכאותיו באהבה לטוב לו כל הימים, עכ"ל.

הרי מפורש בדבריו דאין לו לחפש מליץ יושר לפני הקב"ה, אלא לסבול הצרה ולקבלם באהבה.

נא לענות

ברכה מרובה במעשה ידיכם
אביגדור ש. מעלבארן

תגובת המערכת

המקור לילך לרבו ולבקש ברכה, הוא מה שאמרו חז"ל דמי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים, וכנראה דבעל התניא מדבר מ"בן חכם", וזה דרגה נעלית ביותר, דלא שייך לסתם אנשים.

וגם ב"בן חכם" שכתב בעל התניא ד"צריך להיות ישר יחזו פנימו עם אביו פנים בפנים לסבול הכאותיו באהבה", הרי כתב על זה שני תנאים:

(א) "לסבול הכאותיו" - שהבן יכול לסבול ולקבל היסורים, דזה לפי כחותיו.

(ב) "באהבה" - שהבן מרגיש שיסורים אלו באים מצד אהבתו של האב אליו.

סוף דבר: יהא התירוץ אשר יהא, אין לך "מעשה רב" גדול מזה ממה שהתנהגו כך בכל הדורות אשכנזים וספרדים ליטאים וחסידים וגם חסידי חב"ד לבקש ברכה מרבים.

* וע' באור התורה (מסעי עמוד א'שצא) לנכדו הצמח צדק שכתב על דברי התניא כך: כאשר רואה האב שאין הבן יכול לקבל היסורים, או מצד שאינם לפי כחו לקבלם, או מצד שהבן אינו מרגיש שיסורים אלו באים מצד אהבתו של האב אליו, אז מתחרט כביכול הקב"ה על היסורים, ומשפיע לו חסידים בגלוי, ואף שהבן צריך לענוש ותיקון, הרי הקב"ה הוא כל יכול, ויכול לתקנו שלא ע"י יסורים.

מדת הדין להכות בכורי מצרים, וגם הדור לא היה ראוי להנצל כל כך, שהיו ערום ועריה, לכן נתן להם הקב"ה מצות הפסח, ודם הפסח היה במקום נפש האדם, לכן "הדם לכם לאות", "לכם" - להנאתכם וטובתכם.

ולהיות שפעמים נגזר על האדם מיתה, ומתכפר לו בקצת דמים, כגון חבלה וכדומה שזה מקצת נפש, לזה ייעד להם הוא יתברך "וראיתי את הדם ופסחתי עליכם" ולא יהיה בכם אפילו "נגף" היינו נגיפה בעלמא למשחית, שדם הלזה יכפר עליכם אפילו מנגיפה בעלמא.

לע"נ הרה"ג ר' שמואל ב"ר אברהם יהודה אלטר
זצ"ל בעל לקוטי בתר לקוטי

תשמישי קדושה וגדורו של טבל. תנן במסכת חלה (פ"ד מ"ג), עיסה של קב מכאן, ועיסה של קב מכאן, וקב אורז הפטור מחלה באמצע, או קב דגן תרומה הפטורה מחלה באמצע, אינן מצטרפין השני קבים מן הצדדים לשיעור חיוב חלה, כיון דדבר הפטור מפסיק ביניהם. אבל קב של חמשת המינים שכבר נטלה חלתו באמצע, אינו מפסיק, ומצטרפין השני קבים מן הצדדים, כיון דהקב כבר נתחייב בחלה, וקודם ההפרשה היה ממין החיוב, לכן אינו מפסיק אע"ג שכבר פקע החיוב.

והנה בירושלמי שם אמרו, דקב חלה באמצע מפסיק. וקשה דמדוע קב חלה מפסיק, דמאי שנא מקב שנטלה חלתו דאינו מפסיק כיון דהיה בו חיוב

תחילה.

ותירץ האבני"ז (י"ד סימן תכ"ח) וז"ל: לפענ"ד נראה, משום דכל קדושה שנסתלק, הניח רושם קדושה במקומו, ולכן תשמישי קדושה לאחר זמן מצוותם נגנזין [משום רושם הקדושה שיש בה]. ולכן טבל שנעשה חולין, הואיל וטבל יש בו קדושת תרומה בקצת², לכן כשנסתלק ונעשה חולין, יש בו עוד רושם הטבל, ומצריך [עם שאר הקבין של טבל].

אבל זה רק טבל שנפטר מחיוב חלה משום שנעשה חולין, [דכיון דנשאר בו רושם של טבל, לכן אינו מפסיק בין קבין של טבל]. אבל אם כבר נעשה חלה, דנתעלה בקדושתו, ומשום זה לא שייך בו עוד חיוב חלה,

* תנן בבכורות (דף לא.) בכור ומעשר בהמה בעלי מומים, שמותר לשחטם כחולין ולמכור בשרם, אסור למכרם באיטליז, ולשקול את הבשר בליטרא, כדרך שקבצים מוכרים בשר חולין, שבזיון קדשים הוא. וכתב בראשית בכורים (בכורות לג.) ד"ה והנה וז"ל: הא דאסור למכור באיטליז ובליטרא בכור בעל מום אחר שחיטה וכו', אע"ג דכבר נתבטלה הקדושה, משום דאע"ג שהקדושה אזלא לה, מ"מ נשאר עדיין רושם ממנה, וכמו דכל תשמישי קדושה נגנזין, דככתב האבני נזר, ועל כן אסור למכור באיטליז ובליטרא מחמת רושם הקדושה שנשאר בה, דהא עושה מעשה דרך בזיון בבשר שנשאר עליו רושם הקדושה.
² כדכתבו רש"י (יבמות פו.) ד"ה אף, ע' אתון דאורייתא סימן ב'.) והריב"א (ב"מ נג.) בשם הראב"ד דהאיסור של טבל הוא משום תערובת תרומה. [ולא כשיטת התוס' יבמות שם שאין האיסור משום תערובת התרומה שבו].

וז"ל אבני נזר (י"ד סימן רצ"א אות י"ג): בטבל האיסור משום תרומה מעורב, ולשון הש"ס (נדה ז') "טבל פתיא בה תרומה", ולכן אוסר כל הכרי. ואיסור טבל אפי' לכהנים, שהתורה לא התירה לכהנים תרומה עד לאחר הרמה. וכן לשון הש"ס (שבת נו.): מה תרומה טהורה אין לך בה אלא משעת הרמה ואילך.

לכבוד העורך הגליון מליצי יושר

בריש דברי - תודה מעומק הלב על עריכת והכנת הגליון מידי שבוע בשבוע, בטח הצדיקים יעמדו לזכותכם לזכות בכל מילי דמיטב.

אם תוכל להשיב מה הצורך לכתוב בראשי תיבות דגליון זה הוא לזכות א.א. וכדומה, הרי כלפי שמיא גליא מי נדב מעות עבור הגליון.

סליחה על הביקורת, כל טוב.

נפתלי צבי ז. אנטווערפן

תגובת המערכת

כך נהגו בדורות הקודמים בנוגע הדפסת ספרי הגה"ק מפלאצק זי"ע, כמו שכתב בהקדמת מלא העומר בזה הלשון: אזכיר עובדה אחת מאת כבוד יד"נ הרב הגאון המובהק המפורסם כו' מוהר"ן שפיגלגלאס ז"ל שבא לביתי פעם אחת, ואמר לי שעכשיו הוא שמע מהרופא כי יש לו מחלה כבדה מחלת קאנסער רי"ל, לכן רצונו להוציא לאור ספר מהגה"ק מפלאצק זי"ע, אבל כיון דהנוסח הוא להדפיס שם הנודב על השער מהספר, וחש שאם יראו משפחתו, יהיה להם עגמת נפש וצער, כי הן רצונו שידע שום איש מזה, לכן אמרתי שיהיה שמו נכתב ברמז, והדפסתי ספר שו"ת מהרא"ל מפלאצק וכתבתי שמו ברמז "נתנדב ע"י נש"יר הגדול הרב הגאון שליט"א", והוא ראשי תיבות "ר' נתן שפיגלגלאס", ופלא היה ששב לאיתנו הראשון, ותמיד אמר לי שידוע ברור שהיה לו ישועה רבה עידי"ז.

סיפור

ענין חיבור הספה"ק "דרך חיים" מאדמו"ר האמצעי נ"ע שמביא הרבה ענין ר' אליעזר בר דורדיא שאחר שעבר על עבירות חמורות, שב בכל לבו וגעה בבכיה עד שיצתה נשמתו, (ע' ע"ז יז.), שמעתי שהמעשה היה כך:

בעיר זוראוויץ אשר בפלך מאהלו במדינת רוסיה, היה בחור עליו מפורסם שכל הש"ס ופוסקים היו בזכרונו על פה, פתאום עבר עליו רוח עושים ופירש מהלימוד והתחיל לעיין בספרים החיצונים עד שנעשה מין רח"ל, וכל התוכחות שהוכיחו אביו שהיה ירא שמים גדול לא פעלו עליו מאומה. פעם אחת עמד בחצי הלילה ואמר לאביו היות שחשב בחכמתו ונתברר לו שמדינת רוסיה טיפשית יותר מכל מדינות שבעולם, ופלך מאהלו טיפשי יותר מכל מדינת רוסיה, ועיר זוראוויץ יותר מכל הפלך, ובית אביו יותר מכל אנשי העיר, ואביו יותר מכל בני ביתו, על כן הוא עוזב אותו וילך לאשר יטב בעיניו, ותיכף הלך החוצה ולא שב יותר לבית אביו, כי המשכילים בחכמות החיצוניות שבעירו שלחוהו על הוצאותם בערלינה ולמד שם במדרשי חכמות החיצוניות, עד שנשתלם בזמן מועט בכל השבע חכמות, כי מוחו היה חזק מאד אין לשער, וכל הפראפעסארין אהבוהו כנפשם, אחר כלות לו שם ה' שנים, חיבר ב' ספרים, אחד לברר כל החולאים שיוכלו לקרות לכל אבר ואבר סיבת ביאתם, והשמירה מהם ורפואתם. והב' על חכמת החשבון והנדסה, והראה אותם לגדולי מדרשי החכמה של גרמניה ושל צרפת ונתפלאו על רוחב בינתו, והודו לו שקטנה בינתם אפילו ללמוד כל חכמת ספרים הנ"ל.

ולפי שהיה עדיין רווק רצה כל אחד ליקח אותו לחתן לבתו, אבל הוא השיב פניהם ריקם באמרו שהיות שנסע מאביו בברוגו, ולא קיבל מאביו אפי' ברכת הפרידה, לכן קיבל על עצמו שלא יעשה שידוך עד שיסע לבית אביו, ויראה לאביו כמה גדלה חכמתו כדי שיחפייס אביו בזה. וכך עשה לקח את שני חיבוריו עמו ויפרד בשלום מאת מוקיריו ונסע לעיר מולדתו.

בעת ההיא שב אדמו"ר הזקן הרש"ז נ"ע מפטרבורג והתפרסם בעולם חכמתו ששאלוהו בפטרבורג חשבונות נפלאים והשיב נכונה, אשר על כן נפל דעת העילוי הנ"ל לסבב דרכו בכדי להיות אצל אדמו"ר נ"ע ולשמע חוות דעתו על ספריו.

בבואו ללאדי נכנס לבית המדרש של אדמו"ר נ"ע והיה אז תחילת הלילה בחורף, וב' תנורים היו בוערים, והיה אוהו ב' חיבוריו תחת ידו ועובר ושב בבית המדרש אחת הנה ואחת הנה, כל רואיו תמהו עליו, אבל מפני שדיבר שפת אשכנזית והוטה לא הבינו דבריו. במקרה בא אז ר' מרדכי ליעפלער לבית המדרש, והוא היה מבין אשכנזית היטב, כי היה דר בפטרבורג והיה מסחרו עם השרים הגדולים שרובם היו אשכנזים, וסיפרו לו היושבים על דבר אותו האורח המוזר, הלך אצלו ושאלו מי הוא ומה יבקש, והשיב שרצונו לבוא לפני אדמו"ר, ר' מרדכי נכנס וסיפר זה לאדמו"ר, והאדמו"ר הרשהו לבוא, תיכף בהיכנסו הניח שני חיבוריו לפני אדמו"ר, ואמר שמעתי: שהרב הגדול גראס ראבינער נשאל חשבונות נפלאים בפטרבורג והשיב על נכון, על כן באתי לבקשו שיאמר חוות דעתו על ספרי אלה. ובתוך כך הגיש לפניו את ספר החשבון מאטעמאטיק, אדמו"ר לקחו ועיין בדף א' מעט, ואח"כ ב' ג' ד', ובדף ה' עשה ציון על איזה שורה, והשאר עלעל במהירות נפלאה, והחזירו לו והראה לו שבדף ה' במקום הציון טעה, ועיד"ז הלך בטעות עד סופו. הלה נבהל מאד, ותיכף הגיש ספר השני של חכמת הרפואה, ועיין אדמו"ר גם בזה מעט, ואח"כ עלעל כולו במהירות נפלאה, והחזירו לו, ושאלו: איזה אבר בסכנה יותר מועטה אם נחתכנו. השיבו הלה: אצבע קטנה שברגל. וביקר לו אדמו"ר שישנם גידים דקים מאד המוציאים אדים, וצומתן הוא באצבע הקטנה, ואם יחתך האצבע יופסדו ויטוכן האדם עיד"ז יותר מנתיחת אבר גדול, הלה בחכמתו הגדולה הכיר צדקת אדמו"ר, ועיד"ז נבהל מאד ולקח חיבוריו ויצא מבית אדמו"ר לבית המדרש, ושוב עלה וירד בבית המדרש תפוש ברעיוניו, וניגש אליו ר' מרדכי ליעפלער ושאלו מה לו, והשיבו שלא יוכל שום אדם להועילו רק אדמו"ר הגדול גראס ראבינער, ואחר העמיקו ברעיוניו כשעה לקח ספר אחד וקרעו לשנים והניח חציו בתנור זה להאש הבורע, וחציו לתנור השני. וסבב עוד הפעם כשעה ועשה כמו כן בספר השני.

בתוך כך שלח אדמו"ר לקרותו פנימה, ואמר לו שרוצה ללמוד עמו אם ישאר פה, ונתרצה תיכף ולמד עמו ביחידות כשנה תמימה, ואפי' לבנו אדמו"ר האמצעי ר' דובער לא הניחו להיות אצלו בזמן הלימוד, ואף שביקשו מאד ללמוד עמו ג"כ לא הועיל מאומה, רק אמר לו פעם אחת בסוד שזה הבחור הוא גלגול ר' אלעזר בן דורדיא, וכבר היה ג' פעמים בעולם ונתקלקל לבסוף, אבל עתה שבא לידי לא ארפנו, וזה לך האות שמיהיום שבעה שבועות תספר לך, וכן היה שאחר שבעה שבועות נפטר פתאום הבחור לחיי עוה"ב, ואז למד אדמו"ר נ"ע עם בנו ר' דובער נ"ע מאמרי ספה"ק "דרך חיים", ולבסוף סדרם והדפיסם אדמו"ר האמצעי נ"ע וז"ע. (בן לאשרי ח"ג אות פ"ו).

אינו מצרף, [דאע"ג דנשאר בו רושם של טבל, אבל כיון דזה גם חלה, לכן אינו מצרף, דטבל וחלה שני מינים הם].²

ספק ספיקא במצות. איתא בר"ה (דף כט.) בנוגע תקיעת שופר, דטומטום אינו מוציא לא את מינו היינו טומטום כמותו, ולא את שאינו מינו, דשמה התוקע נקיבה והשומע זכר, ואשה שאינה חייבת בתקיעת שופר אינה מוציאה את האיש.

וכתב האבנ"ז (או"ח סימן תמ"א) וז"ל: אמינא מילתא חדתא, שאם הטומטום אינו יודע לתקוע ואינו מוצא מי שיתקע לו רק טומטום, אינו מחויב לשמוע ממנו, כיון דהוי ספק ספיקא שלא יעשה מצוה בשמיעתו שמא הוא נקיבה, ואם תמצא לומר זכר שמא התוקע נקיבה, ולמה ישמע. ואף דאהני ליה שמיעתו ששוב לא יהיה מחויב מכח ספק ספיקא כנ"ל, משום זה אינו מחויב לשמוע.

דומה לזה כתב המרדכי (הלכות קטנות סי' תתקמ"ד) דמותר ללבוש בשבת טלית בלי ציצית, דאין איסור על הבגד, רק שגורם שיהיה מחויב לעשות ציצית ולא יקיים, והא לא איכפת לן כיון שבין אם ילבש בין אם לא ילבש לא יקיים מצוה, אין נפ"מ אם אינו מחויב או מחויב ולא יקיים. וכן לדור בשבת בבית בלא מזוזה. וכ"כ הבי"ח (יו"ד סי' רפ"ח) שאם אין לו מזוזה מותר לדור בבית בלא מזוזה מטעם הנ"ל.³

הנה מוכח מדבריהם שאין איסור במה שמביא עצמו לידי חיוב ולא יקיים, וכל שכן שאינו מחויב להוציא עצמו מחיובו כשלא יקיים מצוה, וא"כ בשמיעת טומטום מחבירו טומטום כיון שספק ספיקא שלא יקיים מצוה, אין עליו חיוב בזה, ע"כ וע"ש עוד.

גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני פרעה ובעיני העם. לכאורה מה נפ"מ ולמה השמיענו זה. ואולי יכוון לתרץ שלא תאמר מה שמשה רבינו ע"ה לא קיים מצות ביזת מצרים, היה משום שהוא הביא עליהם המכות, ולכן היו שונאים אותו ולא יכלו דברו לשלום ולהשאלו. על כן אמר "גם האיש משה", מוסב למעלה שנתן ה' חינו ועוד יותר שהיה ערכו גדול מאד בעיניהם, ואם היה שואל מהם, היו משאילים לו בכבוד גדול, אלא שחכם לב היה ולקח מצות עצמות יוסף.

החדש הזה לכם. במדרש (שמ"ר פט"ו י"ד) איתא: הה"ד בי מלכים ימלוכו. ועיין מפרשים שתמהו על שייכות פסוק זה לפרשת החודש. ויש לומר על פי מה שגילה לנו רבינו הריב"ש ז"ע (הובא בדגל מחנה אפרים בפרשתינו), דבניסן ממליכין בשמים את שרי האומות, ויש כח בצדיקים כשרואין שאיזה מהן מקטרט על בני ישראל להעבירו מממשלתו ולהקים אז אחר במקומו, וזה הכח משיגים ע"י עוסקם תמיד בתורה הקדושה לשמה. וזה שאמרו במדרש דבחדש ניסן - "מלכים ימלוכו".

ויושיעם מיד שונא ויגאלם מיד אויב. צריך להבין השינוי מישועה לגאולה ומשונא לאויב.

ו"ל ע"פ אומרם (סוכה נב.) שלמה קראו ליצה"ר "שונא", שנאמר "אם רעב שונאך האכילהו לחם", ואמרו (קידושין ל:) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, והעזר וישועה היא במה שנתן לנו תורתנו הק' שהיא תבלין ליצה"ר, וזה "ויושיעם מיד שונא", ועיד"ז "ויגאלם מיד אויב" היינו הקטגורים שנעשו מן העבירות שהם האויבים האמיתיים, כמו שאמר דוד המלך (תהלים י"ז) "אויבי בנפש יקיפו עלי", דמי שלומד תורתנו הק' כאלו הקריב כל הקרבנות (מנחות קי.) ונתכפרים כל עונותיו וממילא נגאל מאויביו, וזהו שאמרו (אליהו רבה פ"ב) "בכל יום אדם נגאל", היינו מכחות החיצונים רח"ל.

² הג"ר ישראל יצחק פיקארסקי (חקרי הלכות ח"ה דף לז:) ביאר דברי האבנ"ז באופן אחר, וז"ל: דבר שנתעלה לקדושה תירה, הקדושה ראשונה נתבטלה במציאות, מפני שנבלעה ונכללה בתוך הקדושה השנייה המעולה יותר, ולכן כיון דנעשה חלה, נתבטל הקדושה הקטנה של טבל, ולכן אינו מצרף.

³ האבנ"ז האריך בכמה מקומות לבאר, דאע"ג דאיכא איסור ללבוש בגד בלי ציצית, אבל האיסור הוא תוצאה מהמצוה, דכיון דחייב לקשור על בגדו ציצית, לכן אסור לו ללבוש הבגד בלי ציצית. לכן היכא דליכא חיוב לקשור ציצית, גם איסור ליכא, (עי' בארוכה במליצי יוסף שבעו העבר.) אבל עדיין קשה דאח"כ דליכא חיוב בשבת לקשור ציצית, ולכן ליכא איסור, אבל ס"ס ע"י לבישת הבגד, הוא מבטל בזה מצוה ציצית. ולזה כתב האבנ"ז דלא איכפת לן, כיון שבין אם ילבש הבגד ובין אם לא ילבש, לא יקיים המצוה.

הנה אנכי מגזע חסידי גור, ואצלינו אין עושים עסק מסגולות ומופתים וכדומה, לכן צחקתי בלבי כשראיתי בפעם הראשון גליון שלכם בקידוש לבנה אותיות "די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען".

אבל שוב נזכרתי דנכון שאצלינו אינו עוסקים בסגולות, אבל האבני נר זי"ע בעצמו השתמש לפעמים בסגולות כדי להמשיך ישועה. וכמו שמובא באביר הרועים (ח"יב עמוד ט'), וז"ל: לא היה גיגל להשיב להבאים לפניו בלשון ברכה ותפלה שיעזור לו השי"ת ויצליח, אלא היה אומר "יהיה טוב ואין לירא כלום".

או שאמר בלשון גוזר ומבטיח. וכשהפליט מפיו איזה הגה או תנועה בגופו הטהור שמשמעו שאינו מסכים לדברי הרופאים שזה עומד בסכנה, בזה לבד נתבטל הגזירה, ואף אם היה דבר שהיה בגדר הנמנע להושע בו ע"פ הטבע, נתהפך מיד כל המצב לטובה.

ולעתים רחוקים אמו ג"כ לעשות איזה פעולה קטן כעין דרך סגולה, והיה למופת, עכ"ל.

בכל אופן כמדומה לי שסגולה זו שונה משאר סגולות, דסוף כל סוף הרי זה לימוד התורה, ואין סגולה כסגולת התורה.

שבוע טוב
שלום אקרמן - ערד

נ.ב. בגליון פ' פרשת שמות הבאתם מכתב מאחד שהקשה "קושיא" בדברי אבני נר בענין איסור חפצא ואיסור גברא, ועל זה כתבתם כביכול "תירוץ" על קושייתו. הנה אין כאן קושיא ואין כאן תירוץ, מה שכתבתם - זה פשוט ביאור דברי האבני נר באריכות, ואין צריך לעשות מזה קושיא ותירוץ.

ויאמר משה גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו. הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ו ה"ג) כתב וז"ל: היה הקב"ה שולח לו ביד משה ואומר "שלח ועשה תשובה", עכ"ל. איפוא כתוב בתורה שמשה אמר לפרעה מלבד "שלח", גם "עשה תשובה"? ואין לומר אשר בזה שאמר לו "שלח עמי", יש משמעות דבדיבור זה אמר לו קודם "עשה תשובה". דא"כ היה להרמב"ם לכתוב "עשה תשובה ושלח", וכיון שכתב "שלח ועשה תשובה", משמע שהדיבור "עשה תשובה" הוא דיבור מיוחד. ונראה דמה שאמר לו משה "גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו", בזה אמר לו "עשה תשובה", כי הלא בתחילה אמר פרעה "מי ה' אשר אשמע בקולך".

לא אוסיף עוד ראות פניך. צ"ע דהרי ראהו אח"כ, כדכתיב "ויקרא למשה ולאהרן לילה". וז"ל דאם היה כתוב "לא אוסיף לראותם עוד", ולא אוסיף לקלל עוד, ו"אל תוסף דבר אלי עוד", היינו שומעים שלא יראה עוד פני פרעה לעולם, [דאז תיבת "עוד" קאי על "ראות פניך", דלעולם לא יראה עוד פני פרעה, דמה שהכתוב מדגיש עד עולם, קאי על "ראות פניך", דזה יהיה לעולם].

אך כיון שכתוב "לא אוסיף עוד, ראות פניך", לכן תיבת "עוד" קאי על "לא אוסיף", [דלעולם לא אוסיף], והיינו דאני לא אוסיף עוד לבוא לראותך, הרעיון לפגישה כזו מצדי לא תהיה עוד עד עולם, אבל ראיית פני פרעה אינו מן הנמנע אם פרעה יהיה המתחיל בדבר ויבוא אל משה, כדכתיב "ויקרא למשה ולאהרן לילה", וכמו שכתב האבן עזרא וז"ל: לא אוסיף עוד ראות פניך, שאני לא אבוא אליך עוד לעולם".

ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים. כאן נאמר יצאו ואילו להלן כתיב "ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל". החילוק הוא, "צבאות ה'", "יצאו מעצמם מארץ מצרים, דמיד כאשר יכולים היו לצאת, עזבו את תועבת מצרים. אבל "בני ישראל" שאינם מ"צבאות ה'", "הוציא ה' בעל כרחם מארץ מצרים, כי דימו בנפשם שעכשו אחרי המכה הגדולה אשר הוכו, יהיה נוח להם גם במצרים, ולא הבינו שפרעה עודנו עומד ברשעו, וכן גם עמו, דהלא גם אחר שיצאו כבר, אמרו המצרים "מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו".

"דומה לזה כתב בהעמק דבר וז"ל: הוסיף משה תיבת "עוד", דמשמעו כמה פעמים כמו שהיה עד כה, כמו שפירשו במשנה שלח סנהדרין "לא תבנה עוד" כמו שהיתה וכו', ואמר משה שלא יוסיף לראות באופן שהיה עד כה, כי מעתה יבא פרעה אליו.

ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך. אמרו במכילתא: מכאן אמרו המניח תפילין כאילו קרא בתורה. ובו מובן מה שאמרו בברכות (דף כד): התולה תפיליו, יתלו לו חייו, דכתיב "והיו חייו תלואים לך מנגד", זה התולה תפיליו. ופירש"י וז"ל: התולה תפיליו ביתד, יתלו חייו, שהתורה חייו של אדם, ורמז לך הכתוב שיתלו חייו, עכ"ל. וצ"ע דהרי הגמ' מייירי בתפילין, ומדוע כתב רש"י שהתורה חייו של אדם (ע' בהגהות הב"ח שם). אלא כיון דהמניח תפילין כאילו קרא בתורה, לכן התפילין יש להם חשיבות של תורה.

כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו. מי שבמותו אינו לוקח אחריו את הכל, אלא משאיר אחריו תלמידים שממשיכים דרכו, "לא ירד אחריו כבודו", אלא כבודו נשאר לעד בין החיים.

לקראת יומא דהילולא של השפ"א ה' שבת

רצייתי להודיע בשער בת רבים דבר שאינו ידוע כל כך, כי השפת אמת דיומא הילולא הוא השבוע ה' שבת, היה נקרא על שם הגה"ק מפלאצק "אריה לייב", כי החידושי הרי"ם שהיה תלמידו של הגה"ק מפלאצק, צוה ליתן לכדו השם "אריה לייב" על שם הגה"ק מפלאצק (תולדות בעל חידושי הרי"ם אות שלי"ט).

החותם בכל חותמי הברכות - **עקיבא משה דייטש**. בני ברק

איר קענט באשטעלען פאר שבת באווארפען-שבוע ברכות-בר מצוה

א ספעציעלע גליון מיט די נאמען פון די בעלי שמחה ארויפגעדרוקט אין דאס פארטיילען ביי די שמחה!

אין די זכות פון די צדיקים וועט נמשך ווערען שטענדיג

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$120 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, בן לאשרי און חזון יחזקאל - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!
געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים
א ת"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה בנאמנות, די אריה"ק איז מבטיח "יבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים".

שטרענג קאנפידענשעל. מ'קען עס געבען פון מעשר
מכון דורות ישרים 917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com